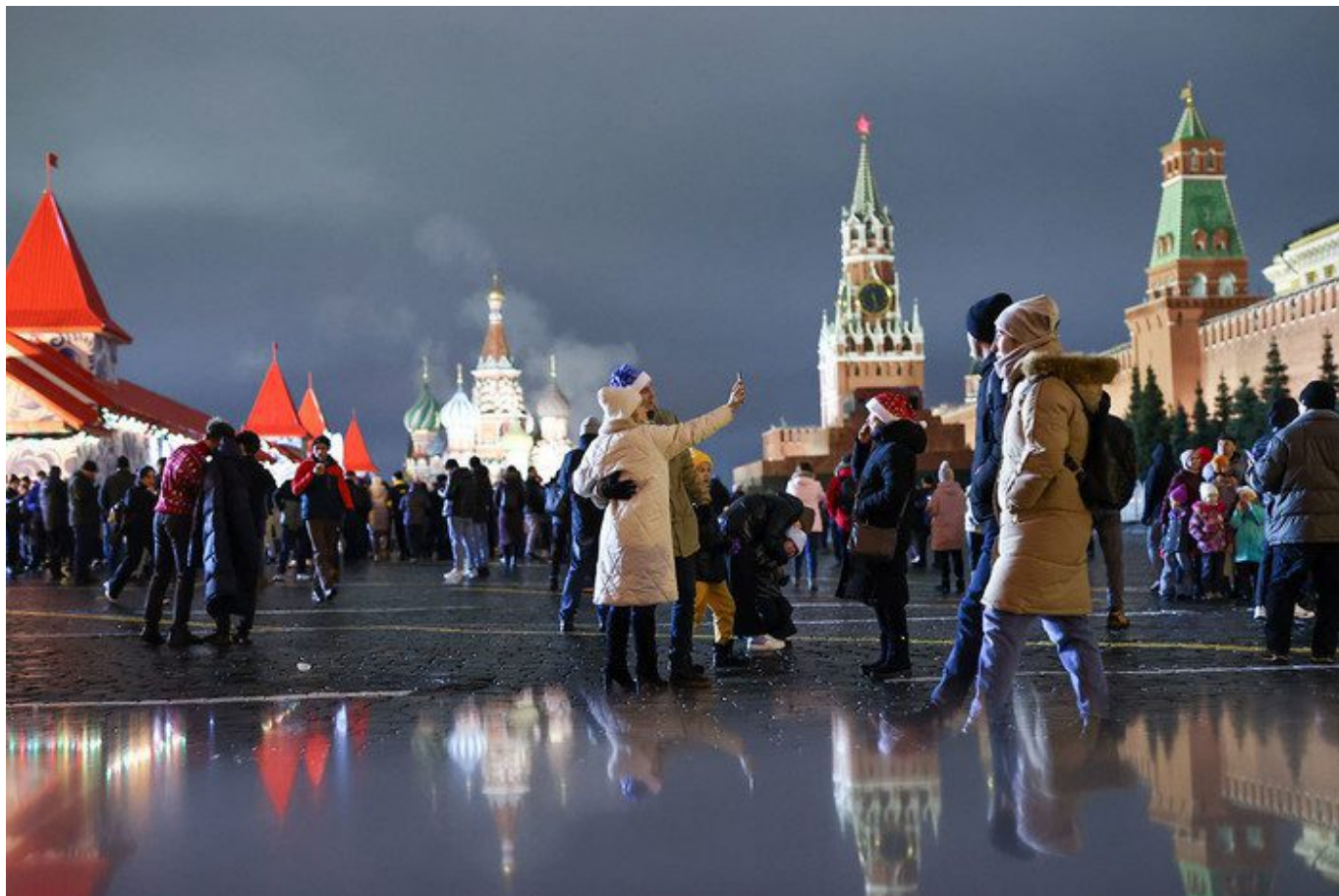


# Bu ýerde uruş ýok, ýagny ýok ýaly, ýagny bar, ýöne...

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Bu ýerde uruş ýok, ýagny ýok ýaly, ýagny bar, ýöne... BU ÝERDE  
URUŞ ÝOK, ÝAGNY ÝOK ÝALY, ÝAGNY BAR, ÝÖNE...



*Ruslara uruşuň täsiriniň ýetmeýändigini aýdýanlaram bar,  
tersini pikir edýänlerem*

Russiýadan täsin başdan geçirmeler bilen gaýdyp geldim.  
Käbirleriňize üýtgeşik ýeri ýok ýaly-da bolup biler, ýöne  
birini şumat dykgatyňyza ýetirmek isleýärim.

Uzak wagtlap görmedik köne rus dostum bilen görüşdim. Birnäçe  
temadan gürrüň etdik. Gürrüňimiziň arasynda oňa sorag berdim:

– Russiýa-Ukraina çaknyşyklary seniň we ýakynlaryň durmuşyna  
täsirini ýetirýärmí? Aýratynam Kursk wakasyndan soň?

Ol birnäçe sekuntlap dymdy. Soňra maňa sorag berdi:

– Kursk wakasy diýende nämäni göz öňüne tutýarsyň?

Bu gezek säginme gezegi mendedi. Bu soragy nämüçin berendigime düşünmändigim.

– Ukraina 6-njy awgustda Kursk şäheriniň bir bölegine çozd-a! Şony sorayan elbetde.

Gözleri mölerdi. Kellesini burdy. Bu gezek köprük dymandan soň ýene sorag bilen ýüzlendi:

– Hakan, hakykatdanam näme diýýäniňe düşünmedim. Kurskda näme bolupdyr eýse?

Men oňa jogap berip ýetişmänkäm, sözüniň üstüni ýetirdi:

Men uzak wagt bäri habarlara seretmesem näme. Uruş barada hiç zat eşdesim gelenok. Ýöne Kurskda tanyş-bilişlerim-ä bardy. Sen aýtdyň welin, olary alada etdim.

Onuň aladaly ýüzüni görüp menem näme diýjegimi bilmän galdym.

Tanşym elli ýaşlaryndaky, iki ýokary okuw jaýyny tamamlan, 4-5 dil bilýän, bilimli adam. Meniň pikirimçe «bütün dünýäniň bilýän» zadyny ol Moskwada ýaşabam nädip bilmeýärkä!

\* \* \*

Soňky duşuşygym syýasat dünýäsine ýakyn rus tanşym bilen boldy. Bile kofe içip otyrkam oňa ýokarky gürrüňimi aýdyp berdim. Muny aýdyp durkam endam-janymy düýnki geň galyjylygymyň gurşap alandygyny duýýardym. Ol bolsa özüni diýseň arkaýyn alyp barýardy. Soňra maňa sowukganlylyk bilen açyk-aýdyň düşündirdi:

– Seniň gije-gündiz habarlary sypdyrman görýän biri bolandygyň üçin muňa düşünmekde kynçylyk çekýäniňi bilýärisin. Ýöne ynanay, bular ýaly millionlarça adam bar biziň ýurdumyzda. Olaryň uruş baradaky habarlara gözleri we gulaklary ýumuk.

Munuň sebäbini soramazdan başga içýakgyç sorag beresim geldi:

– Ruslaryň tradision taýdan syýasatdan daşda durma we häkimiýete ynanma häsiýetiniň netijesimi bu?

– Olar ýalam diýip bilersiň. Ýöne meň pikirimçe bular ýaly ýagdaýlara başga ýurtlarda-da gabat gelip bolýar. Bir ýerlerde uruş bolup durka, başga ýerlerde durmuş öňküsi ýaly dowam edýär. Munuň özi belli bir derejede çäkleri gorama meselesi.

Durup bilmän sorag berdim:

– Çäkleri goramak diýýäňmi? Iki ýarym ýylda iki tarapdan bir milliondan gowrak adam öldi we ýaralandy. Üstesine näçe gezek Moskwa dron atyldy. Bir aýal öldi...

– Bilýän, bilýän, ýöne şonda-da aýdýanlarymyň dogrudygyna ynanaý.

– «Lewada» ylmy-barlag merkeziniň pikir soralsygynyň netijesine görä, rus halkynyň ýarsyna golaýy «indi ýaraşyk şertnamalaryny baglaşmak üçin duşuşyklar geçirilsin» diýenmiş. Ýagny uruşa garşy...

Ol sözümi kesdi:

– Metbugatda çap edilýän şular ýaly pikir soralsyklaryň ýekesine-de ynanyň bolmaýar. «Lewada» kimden sorapdyr, nähili sorapdyr? «Uruş garşymyň?» ýa-da «Ýaraşyk baglaşylsynmy?» diýilse, bolmanda-da köp adam «hawa» diýer...

Dymdym.

\* \* \*

Makalalarymda we wideoprogrammalarymda rus jemgyýetiniň aglaba böleginiň uruş meselesinde sesini çykarmaýandygyny, durmuşlaryny öňküsi ýaly imisala dowam etdirýändiklerini aýdypdym. Emma wagtal-wagtal menem geň galýaryn.

Elbetde, adamlaryň dymmalarynda gorkynyňam paýy paýy bar.

Russiýada ýaşaýam käbir okyjylar we tomaşaçylar kämahal esasly ýagdaýda meniň aýdýanlaryma garşy çykýarlar, meni tankyt edýärler. Çünki olar uruşdan ýaramaz täsirlenen köp sanly adamlary tanaýar. Ukrainada garyndaş-dogan ilteşigi bolan azyndan millionlarça rus bar. Heý-de täsirlenmän bolarmy!

2022-nji ýylyň fewral aýyndan bäri mobilizasiýada harby gulluga alynan we fronta ugradylan esgerleriň ene-atalarynyň bildiren protestlerinden başga barmak büküp sanaýmalyja demonstrasiýalar boldy. Uruşyň parahat durmuşa täsirini ýetirýändigini görkezýän wakalaram gaty kän däl. Hususanam Moskwada we Peterburgda şeýle. Çünki bu iki şäheriň aýratyn möhüm ähmiýeti bar. Häkimiýet bu iki şähre aýratyn üns berýär. Bu ýerlerden fronta ugradylýanlaram, uruşda wepat

bolanlaram juda az.

Ýitgiler köplenç garyp respublikalardan we şäherlerden.

Birnäçe wagt bäri Russiýa ep-esli pul töläp, goşuna hakynatutma esgerleri alýar. Bu boýunça baglaşylýan şertnamanyň umumy bahasy iki million rubla golaýlady. Aýlyklar 200 müň rubl töweregi.

Soňky wagtlarda käbir rus ýaşlarynyň «urşa gidip hem-ä pul gazanaryn, hemem hormatlanýan adamlaryň biri bolaryn» diýýändigini gulagyma ilýär.

Bular geň, gussaly, gynançly üýtgeşmeler. Adam hemişe hemme zada düşünmeýär. Üstesine bu ýagdaý diňe «daşardan seredilende» şeýle däl.

Iki aý öň häzir adyny aýdyp bilmejek bir tanşym şeýle diýipdi: – Halkyň ullakan garşylyk görkezmejegini öňem bilýärdim. Ýöne dogrymy aýtsam, bular ýaly uzaga çeken çaknyşyklarda beýle dymyşlygy göz önüne-de getirmändim.

Gaýtadan soňky duşuşygyma gaýdyp geleýin. Tanşyma berjek bolan soragym şudy:

– Siz ýygy-ýygdydan taryhyňyz hakda aýdanda: «biz ruslar uzak wagtlap üsüm durup, soňam birden aýaga galaýmamyz bar» diýen ýaly magtanmalary gowy görýärsiňiz...

Ol sözümi tamamlamaga pursat bermedi:

– Bu zatlar barada hiç zat aýdyp biljek däl.

Ol pessay gülümsireme bilen töweregine göz aýlady-da, sessizje kofesini owurtlady.

Hakan AKSAÝ.

@AksayHakan

aksayhakan@gmail.com

«T24» internet gazetini, 12.10.2024 ý. Publisistika